# СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 106. Джерзи Сити, Н. Дж., вівторок, 7. травня, 1929. VOL XXXVII. No. 106. Jersey City, N. J., Tuesday, May 7, 1929. THREE CENTS.


# ЗБЕРІМ ВЕЛИКОДНУ ПИСАНКУ ЯК ВЕЛИКОДНИЙ ДАР РІДНІЙ ШКОЛІ В КРАЮ

## ҐІБСОНА НЕ ПОРОЗУМІЛИ В ЖЕНЕВІ

**ТАК ЗАЯВЛЯЄ ОФІЦІЯЛЬНИЙ ВАШИНҐТОН. АМЕРИКА НЕ МІШАЄТЬСЯ ДО ЗБРОЄННЯ НА СУШІ.**

ВАШИНҐТОН, 4. травня. — Европейські держави розписалися дуже широко про заяву американського представника Ґібсона, яку він зробив дня 26. квітня на розоружній конференції в Женеві й у якій підніс, що Злучені Держави не мають нічого проти цього, щоби европейські держави держали сухопутні армії на довоєнній силі враз з відповідною скількістю витренованих резерв.

А тепер з Вашинґтону подають, що це зайшло якесь непорозуміннє, бо Ґібсон не мішався до зброєння на суші. Америка заінтересована головно в зброєнню на морі. Президент Гувер є тої думки, що замало, щоби ограничити зброєннє на морі; його треба зредукувати.

## ЕСКОБАР СПАСАЄТЬСЯ ВТЕЧЕЮ.

**МАВ ПЕРЕЙТИ НА АМЕРИКАНСЬКУ ТЕРИТОРІЮ. ПРЕЗИДЕНТ ХІЛЬ ВИДАЄ ЗПРИВОДУ ЦЬОГО ПРОКЛЯМАЦІЮ.**

МЕКСИКО СИТІ, 4. травня. — Ґенерал Каєс, головний командант федеральної армії, доносить, що повстаннє находиться в повній ліквідації. Ще залишилися тільки „релігійні повстанці", зложені з католицьких фанатиків, які істнують малими ґрупами. Головна повстанча сила цілком зломана й небоєздатна.

Повстаннє тревало два місяці, але активними були повстанці ще від 1926 року. Тепер треба вважати повстаннє зліквідованим, бо сам головний повстанчий лідер мав перейти на американську сторону. Мали бачити його в місті Ель Пасо.

Президент Хіль видав проклямацію, в якій підніс, що це повстаннє піднесли головно великі власники, яким поконфісковано їх лятифундії й наложено на них податки. До тих великих власників належала рівнож і католицька церква. Повстаннє використували ріжні авантурники на те, щоби, закриваючись релігійними кличами, грабувати й щирити анархію.

## ТІСНЕ ГОЛОСОВАННЄ.

**ПЕРША ПРОБА СИЛИ ГУВЕРА.**

ВАШИНҐТОН, 4. травня. — Републиканські посли потерпають за перше голосованнє в сенаті в справі фармерських довжних експортових облігацій, проти яких заявився президент Гувер, а за якими є малощо не половина сенаторів. Заважать на вирішенню два-три голоси. Ситуація напружена до цеї міри, що ухвалено взяти голос від сенатора Шипстеда, котрий лежить хорий в ліжку. Призначено спеціяльного урядовця, який відбере той голос.

## 124 ОБЖАЛОВАНИХ ІЗЗА ПРОГИБІЦІЇ.

**МІЖ НИМИ Є 15 ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ.**

ШИКАҐО, 4. травня. — За один тиждень суд обжалував 124 особи, між ними високих урядовців і впливових політиків, приписуючи їм корупцію, пачкарство алькоголю та його продажу й виріб. Високі поліційні урядовці робили маєтки на тім, що самі були головними доставцями сирівцю до 75 оперуючих дестилярень.

## ДАЛЬШІ ЖЕРТВИ ТОРНАДА.

РИЧМОНД, Вірджінія, 4. травня. — Наслідком торнаda, що навістив стейт Вірджінію, згинуло 26 осіб, 6 осіб мабуть помруть, а понад 100 осіб лічиться в шпиталю.

## ВАШИНҐТОН БУДЕ ПРИМІРОМ.

ВАШИНҐТОН, 4. травня. — Беруться на всі застави до чистки міста. А та чистка відноситься головно до форсовання прогибіційного закона. Столиця міста мусить стати наскрізь сухою.

## НОВА ТАРИФА.

ВАШИНҐТОН, 4. травня. — Комітет з 15 републиканців вже виготовив проєкт зміненої цлової тарифи. Предложить її конґресови на слідуючий тиждень.

## АДВОКАТИ ТАКИ МОКРІ.

НЮ ЙОРК, 4. травня. — Адвокатський Комітет перевів між адвокатами голосованнє в справі прогибіції. З одержаних відповідей виходить, що на кождих 5 мокрих адвокатів припадає один сухий. Комітет хоче на тій підставі розпочати ширшу акцію за зміною акту Волстеда.

## НЕМА ГРОШЕЙ НА ЕКСПЕДИЦІЮ.

ЕНН АРБОР, Мишиґен, 4. травня. — Четверта експедиція мишиґенського університету до Ґренляндії не відбудеться, бо нема на це відповідних фондів.

## ҐОМЕЗ ЗНОВУ ПРЕЗИДЕНТОМ.

КАРАКАС, Венецуеля, 4. травня. — Ґенерал Хуан Віценте Ґомез зістав вибраний в конґресі одноголосно наново президентом републики. Його каденція треватиме 7 літ і скінчиться в 1936 році. Президент має тепер 72 роки. Назагал думали, що він вже не захоче бути далі при владі. Та він згодився.

## МУРИН ОРАТОРОМ.

**МАЄ 14 ЛІТ, ЗДОБУВ ЗОЛОТУ МЕДАЛЮ Й ДІСТАВ $100 В ГОТІВЦІ.**

НЮ ЙОРК, 4. травня. — Ораторське чемпіонство, призначене для нюйорських „Джуніор Гай Скулс", здобув муринський хлопець, Велфорд Вилсон з Гарлем. Другу нагороду признано дівчині Шарльоті Штурц.

### ВЕЛИКОДНІ СВЯТА В СОВДЕПІЇ.

„Вечерняя Москва" подає, що большевицька влада в Москві урядила анкету серед робітників в справі Великодних Свят, що припадають цього року на 5 травня. Минулого року більшість робітників, не зважаючи на заказ, не вийшла на роботу і святкувала Великодні Свята, викликаючи тим стримання роботи на фабриках. Анкета обіцяє, що коли робітники висловлять бажання працювати в часі свят, большевицька влада признасть їм пять днів відпочинку в кінці травня.

### В ГОНИТВІ ЗА ЗАРОБІТКОМ.

Тому два-три тижні, спочатку в чеській, а потім і в краєвій пресі було подано вістку, що Німеччина на ґвалт потребує 100,000 пільних робітників, яких вона має завербувати в Чехії. На цю звістку тисячі дорослих селян та селянок Закарпаття рушили до Праги, де, як вірили, знаходиться централя, що відправить їх до місця роботи. Якеж було розчаровання цих заробітчан, коли, прибувши до Праги, довідались, що такої централі нема і що Німці й не думають брати робітників в Чехії. Щоб спинити дальший наплив людей, спокушених звісткою про заробітки в Німеччині, поліція в Празі видала відповідні розпорядження.

### РЕЗОЛЮЦІЯ НЕ ПОМОГЛА.

В Ярославлі на фабриці „Заря Соціялізму" урядили большевики віче для боротьби з деморалізацією, бо фабрика виказала великі страти через недисциплінованість робітництва. Були виголошені гарячі промови про значіння робітничої дисципліни. Промовці підкреслювали, що провина проти дисципліни є рівнозначною зраді пролетарської диктатури. Збори прийняли відповідно до тих промов дуже гостру ухвалу, і то одноголосно. А на другий день показалося, що 150 робітників знову самовільно не прийшли на роботу, через що фабрика мусіла частинно спинитися.

### ПОСТУП У ТЕХНІЦІ БУДОВИ ВІЙСЬКОВИХ КОРАБЛІВ.

Недавно з наказу анґлійського адміральства був розібраний військовий корабель „Воріор", збудований 1861 р., що свого часу був прикладом найновішої корабельної техніки, бо мав уже на собі панцир грубости три міліметри і відповідну гармату. Майже одночасно коло острова Мальти був випробуваний новий корабель „Нелсон", збудований в Анґлії минулого року. Система цього корабля належить до таємниць і про неї малощо відомо. Можна припускати, що він відповідає всім вимогам сучасної техніки та свому призначенню як найліпше. Відомо тільки, що до гармати він не має собі ріжних на світі. При випробуванню сили та далекосяглости гарматний вогонь був спрямований на малий острівець коло Мальти. Гарматні кулі, кожна вагою 1,000 кґ., відвалювали величезні брили скель, які неначе під діланням невідомої сили розпадалися на части і з страшним гуком падали в море. Стріляння відбувалося на такій віддалі, що корабля „Нелсон" не видно було і з морської бінокли, не тільки з острова, але й з корабля-наглядача, що з половинної приблизно віддалі слідкував за пробою. Влучення було майже абсолютне, кулі лягали острим кутом. Між „Воріором" і „Нелсоном" — 70 років часу, а внук перейшов діда таки здорово.

### ЗРІСТ ДЕФРАВДАЦІЇ КООПЕРАТИВНИХ ІНСТИТУЦІЙ.

(За „Комуністом").

На першого березня 1928. року, за три місяці сума дефравдацій у совітських кооперативах виносила 1,200,000 карб. На першого березня 1929 р. ця сума виносить 1,800,000 карб. Більшість спроневірень поповняють натурально відповідальні керовники, що ставляться до кооперативних кас як до своєї власности. Коли цей поступ піде й далі таким темпом, то виславлена комуністами торгівля справді стане незабаром власністю комуністичних провідників і все буде в „матушки Росії" по старому.

### БЕЗПРИТУЛЬНІ ДІТИ.

З безпритульними дітьми большевики не можуть собі дати ради. Комісія для боротьби з дитячою бездомністю зібрала статистику за 1928 рік, з якої виходить, що в сім році органи міліції в містах СССР затримали разом 31,000 дітей і розмістили їх у діточих комунах. Але се лише крапля в морі, бо загальне число бездомних дітей на території Союза буде коло 1,000,000. Сила дітей повтікала з міст і переховується в малих місточках та селах, живучи з крадіжи. Дотогож і ті, що були раз затримані, не зістаються довго в притулках, які поставлені дуже зле, а тікають при першій нагоді на волю.

### ПО ЗАМАХУ У ЛЬВОВІ.

Публична опінія ще до сьогодні невтихомирена. Поліція переводить далі арештування української молоді, а в пресі появляються комунікати, що поліції вдалося врешті цілковито зліквідувати УВО. Через кілька днів Українці міста Львова були приготовані на контракцію польського студентства. Поліція одначе берегла тим разом українських інституцій і не допускала до виступів. Лише корпоранти відбули збори, на яких присягали на свої шпади пімсту Українцям.

### НАГЛИЙ СУД У ЛЬВОВІ.

В пятницю, 15. березня ц. р., відбувся у Львові наглий суд над Ромном Мициком, студ. прав, за співучасть у нападі на листаря Кохановського в дні 6. березня. На розправі Мицик заявив, що до вини признається, одначе що напад був виконаний виключно по наказу УВО. Його задачею було обезвладнити листаря, не вживаючи зброї. Про співучасників нападу, як також про саму орґанізацію УВО Мицик відказався давати якінебудь інформації. Одно, що сказав, це те, що головною задачею УВО є збудувати українську незалежну державу.

Трибунал по переслуханні кількох свідків відкинув всі внесення оборони і по короткій нараді засудив Мицика на 7 літ тяжкої вини з загостренням.

На марґінесі цього вироку львівський ендецький „Дзеннік Людови" пише: „Мусимо з жалем ствердити, що теперішний уряд в Польщі нічого не зробив, щоби злагіднити польсько - український конфлікт. Доки не усунеться перешкод поміж обома суспільностями, доки уряд буде втікати від залагодження тої нетерплячої проволоки проблеми, доти не може бути мови про усунення военного стану між суспільностями польською й українською".

Українські часописи з цензурних зглядів здержалися від особистої оцінки вироку.

### ВІДРОДЖЕННЯ ҐУБЕРНАТОРСЬКОЇ СВАВОЛІ.

В наслідок збільшення терористичної акції проти представників большевицької влади і комуністичних діячів ВЦК Радсоюза ухвалив надати місцевій адміністрації право виселяти до північних ґуберній та на Сибір адміністративним порядком осіб, котрі хочби не поповнили жадних актів терору чи саботажу, але можуть вважатися за небезпечних для большевицького порядку. В такий спосіб большевики знову заводять давну практику з часів царських про адміністраційні кари.

### РАДЯНСЬКИЙ УРЯДОВЕЦЬ.

„Комуніст" подає, що в Харкові відбулася дискусія на тему, яким повинен бути совітський урядовець. Підчас дискусії голова робітниче-селянської інспекції на Україні, Затонський, зазначив, що утримання совітського апарату на Україні коштує річно 230 міліонів карбованців. Не дивлячись на те, що на удержання урядників видається так багато, більшість з них не відповідає свойому призначенню. Одні длятого, що, хоч і партійні, поповнюють ріжного роду злочинства та надужиття, другі зновуж виявляють антибольшевицькі тенденції. В Харкові перевірено 47 центральних установ, в котрих працює 4,826 урядників. З них пролетарського походження тільки 10%, рештаж походить з верств ворожих пролетаріатови. Затонський заповів переведення безоглядної „чистки" в совітському апараті на Україні.

### ВИРОК В СПРАВІ КРОВАВО ПРИДУШЕНОГО СТРАЙКУ В ГРЕБЕННІМ.

В суботу, дня 23. березня покінчився у Львові карний процес проти 22 селян із села Гребенного, равського повіту, яким закидувано нарушення публичного спокою в часі страйкової акції в тому селі.

Професійний Союз рільних робітників в селі Гребенне розпочав дня 10. жовтня страйк в маєтках Павла Сапіги. Страйк був звернений виключно проти визиску сільських робітників, яким Сапіга платив по 1.20 злотих, а жінкам по 80 гр. за 14—16 годин праці денно. Довідавшись про страйк, Сапіга вислав свого економа до старости в Раві Руській, а цей дав наказ командантови поліції арештувати провідників страйку, а селян змусити до праці. Поліція арештувала трох селян і хотіла відставити їх до Рави Руської. Селяне станули в обороні невинно арештованих. Тоді поліція віддала сальву до безборонних селян і кількох положила трупом. За це відповіла не поліція, але селяне в числі 22 чол., в тому 9 жінок, між якими одна мала 63 роки.

І хоч розправа виказала на підставі зізнань свідків, що причиною страйку був справді нечуваний визиск, що селяне Гребенного мають великі шкоди з двірського ставу, який заливає їх луки відпадками з ґуральні, що адміністрація завинила в тому, що страйк закінчився кроваво, а селяне знайшлися на лаві обвинувачених, то мимо того обвинувачених засуджено на 1—6 місяців вязниці. Лише чотирох суд оправдав. Як доказові свідки виступали поліціянти й польські поміщики. Як свідок виступав також Павло Сапіга, який спершу зізнавав на суді, що платив робітникам не 80 гр. а 1.50 зл., яку то неправду зараз на салі опрокинено, а дальше заявив, що в критичному дні „нічого не робив собі з авантур хлопства, чого доказом, що в тім дні урядив собі полювання на заяців".

## БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В БЕРЛІНІ ТРИВАЮТЬ ДАЛІ

**ПОЛІЦІЯ ПЕРЕВОДИТЬ РЕВІЗІЮ В РОБІТНИЧИХ ПОМЕШКАННЯХ. ЗНОВУ ВБИТО 8 ОСІБ. УРЯД ОБВИНУВАЧУЄ МОСКВУ В ОРҐАНІЗАЦІЇ ПОВСТАННЯ.**

БЕРЛІН (Німеччина), 4. травня. — В третий день заворушень убито в двох робітничих районах Берліна знову 8 душ. Серед убитих є три жінки, що вийшли на бальконі своїх будинків. Вони не знали нового розпорядження поліції, щоби ніхто з мешканців району повстання не виходив на вулицю та не виглядав з вікон і дверей.

Увесь день поліція переводила ревізію в помешканнях обложеного нею району. Цілий день на вулицях і на будинках чулася стріляннина. Військові літаки літали над робітничими дільницями Берліна, щоби викрити скорострілі та боєві ґрупи повстанців, котрі розмістилися на будинках і звідти обстрілювали поліцію.

Поліція заявляє, що вона має докази, що це повстання орґанізоване Москвою. Правительство Німеччини заявило радянському урядови формальний протест проти підтримки ним комуністичкого повстання в Берліні.

Загальна скількість убитих за три дні повстання виносить 20 душ, між ними є три жінки. Поліція заявляє, що за дватри дні привернеться повний спокій. Друк комуністичної ґазети „Ді Роте Фане" заборонений за поклик до поваления німецького правительства. В багатьох містах Німеччини та в промислових районах вибухли невеликі страйки робітників на знак протесту проти поступовання берлінської поліції.

## ВЕЛИКИЙ ЗЕМЛЕТРУС В СССР.

**12 ЗАГИНУЛО ПІДЧАС ЗЕМЛЕТРУСУ Й БАГАТО ТЯЖКО ПОКАЛІЧЕНО. ЗЕМЛЕТРУС ОХОПИВ ЗНАЧНИЙ РАЙОН БІЛЯ ПЕРСЬКОЇ ГРАНИЦІ. КІЛЬКА СІЛ ЗНИЩЕНО.**

АСХАБАТ (СССР, Туркестан), 4. травня. — В районі літниська Фіруза, біля перського кордону, був великий землетрус, який знищив кілька сіл. Разом з потрясенням землі чулися сильні звуки, немов би грім гремів під землею.

Досі начислено 12 убитих і більше як 60 покалічених.

## ПАПА ВИЙДЕ З ВАТИКАНУ.

**ДНЯ 24 ЧЕРВНЯ ПАПА МАЄ ВИЙТИ ВПЕРШЕ З ВАТИКАНУ. ПІСЛЯ ТОГО ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ЗЛОЖИТЬ ЙОМУ ВІЗИТУ.**

РИМ (Італія), 4. травня. — Кореспондент ґазети „Ля Трібуна" повідомляє, що у Ватикані йдуть приготовання до першого виїзду з нього папи римського, що має відбутися 24 червня б. р. Папа виїде в супроводі невеликої ескорти до церкви святого Івана в Лятерані, що є найстаршою християнською церквою. Вона була в давнину катедрою римського епископа.

На день 24 червня припадає храмовий празник цієї церкви, бо це день св. Івана Хрестителя. Там папа іменує нового лятеранського епископа. У Ватикані робляться приготовання до приняття італійського короля, що потім приїде сюди з візитою до папи.

## КОНФІСКАТА ЗБРОЇ.

**ПОЛІЦІЯ ЗНАЙШЛА СКЛАД ЗБРОЇ ПАРТІЇ СОЦІЯЛІСТІВ-ДЕМОКРАТІВ.**

КАПФЕНБЕРҐ (Австрія), 4. травня. — В секретаріяті місцевого відділу соціялістичкої партії жандармерія знайшла 150 військових крісів, три скорострілі і 4,000 набоїв. Зброю знайдено під підлогою помешкання секретаріяту партії.

## ЗА РЕВІЗІЄЮ МИРОВОГО ДОГОВОРУ.

**В БУДАПЕШТІ ВІДБУДЕТЬСЯ ВЕЛИКА ДЕМОНСТРАЦІЯ В СПРАВІ РЕВІЗІЇ ТРІЯНОНСЬКОГО МИРОВОГО ДОГОВОРУ.**

БУДАПЕШТ (Угорщина), 4. травня. — З Угорщини розіслано телеґрами всім патріотичним орґанізаціям, що знаходяться поза її межами, включаючи й американські, щоби вони приготовилися вислати в серпні до Будапешту спеціяльні делеґації, які приймуть участь у великій демонстрації в справі ревізії Тріяновського мирового договору. Тимчасом всі угорські патріотичні орґанізації мусять повести інтенсивну кампанію за ревізією цього договору.

Цією кампанією вони мають здобути прихильність світової опінії до зміни цього тяжкого для Угорщини договору. Очікують, що в серпні прибуде 1,400 делеґатів від патріотичних орґанізацій, котрі знаходяться поза межами Угорщини, щоби взяти участь у спільному протесті враз з краєвими орґанізаціями.

## НОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ІНДІЇ.

**МАГОМЕДАНЕ ТА ҐІНДУСИ ЗНОВУ БЮТЬСЯ МІЖ СОБОЮ. 6 ВБИТИХ І 16 ПОРАНЕНИХ.**

БОМБЕЙ (Індія), 4. травня. — Знову почалася бійка між магомеданами та ґіндусами. В ріжних районах міста за останню добу вбито 6 осіб, а поранено 16. Поліція переводить арешти підозрілих по всіх частиках Бомбею.

## ПОВІНЬ У СИРІЇ.

БЕЙРУТ (Сирія), 4. травня. — Ріка Евфрат розлилася, затопивши багато сирійських сіл. Вилив води досяг великої сирійської пустині. Повінь у богатьох районах Сирії наробила багато шкоди.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy. | | ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи. | |
|---|---|---|---|
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Ситі і Заграницею: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

# КРОВАВИЙ ПЕРШИЙ ТРАВЕНЬ

**Соціялістичний провідник Нормен Томас твердив на святі Першого Травня, що це свято є американського походження. Та як би там не було, первшотравневі свята принялися в Европі, а тут в Америці по правді ще не тішаться особливою популярністю. І проходять вони майже завжди в порядку без ексцесів. Так і було сього року. Тому преса цілком слушно атакує нюйорського поліційного комішенера Гвейлена за те, що він держав на поготівлю аж 5,000 полісменів, бо це злишне. Соціялістичний і комуністичний рухи в Америці не дають поліції причини братися за якісь спеціяльні міри остороги навіть в такім робітничім осередку як Ню Йорк. І дійсно, соціялістичні першотравневі збори пройшли в повнім порядку, а в комуністичнім поході маширували головно діти. Поліція не мала отже причини до інтервенції.**

**Та-коли в сімміліоновім Ню Йорку не треба було держати на поготівлю 5,000 полісменів, то в чотиромиліоновім Берліні було замало 15,000 полісменів, щоби задержати порядок і спокій в місті. Перший май в Берліні пройшов так, як би там вибухала в той день справжня революція. На вулицях міста прийшло до такої боротьби, що здавалося, що вернули часи повоєнної революції. В деяких місцях приходило до дійсної боротьби, такої, як її можна було добачити на французькім чи якім иншім фронті.**

**І хтож це бився? Головно робітники з робітниками. Берлінська поліційна управа заборонила сього року першотравневі демонстрації. А треба знати, що та поліція в руках соціялістів. Соціял-демократ є навіть президентом поліції. Заборонено маніфестації з обави, що прийде до заворушень, а тимсамим і до проливу крови. Бо було відомим, що комуністи особливо ревно готуються до цеї демонстрації. А дальші події виказали, що поліція не помилялась.**

**Комуністи не послухали розпорядження поліції і демонстрували. Забарикадувалися на вулицях і розпочали стрілянину, будучи добре узброєними. Наслідок був такий, що сотки людей відвезено до шпиталів, а понад 10 осіб є забитих, між ними одна жінка й один воєнних інвалід без ноги.**

**Ніхто не повинен мати нічого проти Першого Травня як робітничого свята міжнародної робітничої солідарности. Перший Травень надається дуже добре до культурної робітничої маніфестації й спопуляризовання тих вимог, які мають поліпшити робітничу долю. Але Перший Травень має зеднувати симпатії загалу для робітництва, а не лякати його „червоною" небезпекою. А кровавий Перший Травень, який мав місце в Берліні, спричинений напруженнєм між комуністами і соціялістами, робітничій справі не помагає, а тільки шкодить.**

# НОВА „ҐЕРЕҐА" ІМЦЬ ПАНА ПІЛСУДСЬКОГО

(Ориґінальна допись до „Свободи").

## I.

По панови Пілсудському мож було всього сподіватись, бо він на всьо готовий. Він неораз наражав своє власне горло і то для „ідеї", не стоїть отже його нічого вшкварити тепер таку чи сяку штуку просто для власного „відзімісен", тимбільше, що знаходиться в ситуації домінуючій, бо всі важні пости у війску обсадив „своїми людзьми".

Він вже був раз відсунений від „владзи" в Польщі, але таке становище „ґенерала на пенсії" — не для нього. Вправді Поляки старалися осолодити йому ту пілюлю і ухвалили в його честь закон, що складався був лише з одного речення, що „Юзеф Пілсудскі заслужил сєн народові", але це йому не вистало і він сидів на свому фільварку Сулеюфку мов бомба набитий, аж нарешті прийшло до вибуху, і він дня 12 мая 1926 року устроїв повстаннє проти тодішньої влади міністра-президента Вітоса та президента републики Войцеховського.

Яко старий, досвідний конспіратор приготовив він собі добру пачку війска, і з нею розпочав бунт. Але був би той „заслужони народові" скрутив тоді вязи, бо з Познанщини їхали вже сильні полки противні йому. Та на його щастє залізничники на лінії Познань-Варшава наумисне застрайкували і так по трох днях боротьби Пілсудскі побідив. Правда і це, що та побіда стояла його **тисяч пятьсот трупів** (з чого — самих жовнірів не більше як чотириста), але воля пана Юзефа побідила: Вітос і Войцеховскі мусіли втікати, а він лишився в посіданню боєвої площі.

А тепер вже всьо пішло легко „як з платка": свого приятеля проф. Мосціцького зробив він президентом републики а себе президентом міністрів а пізнійше міністром війни. Другими міністрами поробив своїх приятелів а з війска посусував всіх тих, що йому були не на руку. В той спосіб заподівся десь ґенерал Заґурскі, що і доси годі сліду по нім знайти. Кажуть, що забогато знав, то для того пішов „в отставку" чи там „в земельноє отделенєє" — як кажуть Москалі.

Тай в цілій Польщі наступили тепер переміни: де був який Пілсудчик, кождий пішов вгору. Навіть такі, що перше Пілсудського не зносили — поробилися раптом горячими пілсудчиками, а всьо то в тій цілі, щоби дешевшим коштом видрапатися на як-найвисше місце та дірватися як найбільшої „пенсії". І так поволи дійшло до такого, що в цілій чесній Польщі, де не оглянешся — всюди Пілсудчика побачиш.

Але наш пан Юзеф одного дуже не любить а то: **критики.** Він уважає себе за непомильного, за польське виданнє „Войца Свентеґо" і длятого кожде слово критики це для него щось такого мов капля розпаленого олова на голе тіло.

Вправді й це треба признати, що Поляки взагалі відносяться з великою реверенцією до нього й скільки лише дасться, ощаджують його особу. Однакож він свою недоторканість розширяє і на своїх з його ласки міністрів і кожде слово критики, висказане супроти такого міністра, уважає за свою особисту обиду. Так сталося недавно, коли господарка міністра фінансів Чеховича підпала дуже острій критиці в соймі, так що сойм навіть ухвалив віддати того міністра державному трибуналови на осуд.

Є це дуже рідкий випадок в життю держав і парляментів. Я навіть не пригадую собі, щоби щось подібного лучилося коли в австрійському парляменті. Алеж і вина міністра Чеховича була цілком очевидною: Він не лиш переступив буджет на многі міліони, але й не уважав за відповідне предложити на найблизшій сесії додатковий буджет до затвердження. Щож отже в тім дивного, що сойм уважав таке поступованнє за нарушеннє обовязків, міністром заприсяжених, та що потягнув його до відвічальности?!

Але це власне надзвичайно укололо пана Пілсудського, бо яким правом сміє хтось потягати перед суд людину, що є його приятелем, і котра кождий крок робила в порозумінню з ним?!

Як чутки ходили, то п. Пілсудскі вже від довшого часу хорий. Що то за хороба — ніхто не знає. Досить, що цими днями він виступив раптом публично зі статею, яку оголосив у варшавськім „Курієрі Пораннім". Ту статтю назвав він **„Дно ока, числі враженя чловека хореґо з сесії буджетовей Сейму".**

Перечитавши ту довжезну статтю, кождий безсторонний мусить прийти до переконання, що тут справді маємо до діла з чоловіком хорим, однакож ані на ноги ані на леґені, лише на цілком щось іншого. Пан Пілсудскі просто від змислів відходить з тої власне причини, що сойм є такий смілий і віддав його кумпана перед державний трибунал. І тому нема в його слівнику досить простацьких слів, яких би він не ужив для характеристики цього зненавидженого ним в своїй більшости сойму.

Я згори перепрашаю Шановних Читачів „Свободи" за ті слова, які вони будуть читати ось тут в оцій статті. Вони не з моєї голови будуть виходити, але це будуть мозкові квітки польського п. маршалка, ексцеленції, мужа „заслужонеґо народові". Нехай отже до нього, а не до мене звернуть свої уваги й най собі виноблять відповідний независимий погляд на ту суспільність, котра того рода мозкові ексременти уважає прямо за якесь надземське „откровеніе".

Пан Пілсудський уважає, що поставленнє його приятеля перед суд є просто нікчемністю. І так каже він:

„Навіть при кровавій розправі воєнних судів підчас воєн і боротьб братовбийчих така нікчемність не може бути допускаєма. Лише серед людоїдних племен папуасів вибирають при таких судах для спільної хапатні що товстійших. А власне п. Чехович належить до товстійших. І коли подумаю, що можуть сказати люди на цего рода нікчемности, то не можу не сказати, що оправдати і вияснити ту нікчемність може одиноко призвичаєннє взагалі до нікчемности звичаїв і обичаїв сойму в Польщі. В тих звичаях і обичаях лежить виховання послів в спосіб як найбільше гільтайський, який собі лише представити можна, бо головна думка й головне старання тих панів є все о задержання цілковитої безкарности посла за всі його діла, хоч би й найбільше неприличні й найбільше суперечні з найпростішим почуттям чести".

А трохи дальше говорить п. маршалок:

„Ті пани, конкуруючі безпереставно з одиноким сувереном держави, бо самі себе уважають за суверенів, доходять своїм поступованням при дуже часто слабих головах до того переконання, що коли котрого з них заболить черево й він є в злім гуморі, то це є найважнійша подія в цілій державі. І коли такий пан..., то кождий повинен подивляти його... білизну. А коли йому при тім лучиться випадок і він..., то це вже має бути дуже важним для прочих людей а передовсім для міністрів, котрі не повинні працювати для держави, але обслугувати і фаґасувати коло таких зафайданих істот".

В тім дусі і в тім тоні пише пан маршалок дальше і каже, що ті посли, котрі не належать до клюбу „Б. Б.", є хорі на „файданітіс послініс".

А далі пише п. маршалок: „Тому ніколи не забуду висказу одного з найбільше інтеліґентних наших міністрів, що по одній такій його розмові з панами послами відніс він враженнє, немовби вийшов **з менажерії, переповненої злобними малпами,** котрі всі свої природні потреби публично полагоджують і цілком не стараються бути подібними до людей. І справді ніколи не зрозумію, як в такім „файданітіс послініс" можна шукати якоїсь поваги сойму, коли всьо то є лише обниженнєм людскости".

Оповідає далі п. Пілсудскі в своїм листі, що числив на відкиненнє буджету і що переказав президентови Мосціцькому, що він є готовий на випадок упадку кабінету Бартля допомогти до утворення нового.

А покищо дуже його бавили пригоди Чеховича в людоїднім товаристві послів. І тепер починає він в простацький спосіб нападати тих послів, котрі в справі атаки на безправства Чеховича відограли головну ролю.

І так, посла д-ра **Лібермана** називає він **комічним тенором** опери соймової, а вже найбільше накидується на посла **Возьніцького.**

Каже про нього п. маршалок:

„Той пан — як впрочім і Ліберман — послує вже в третім соймі. Є він отже залізним послом і до нього можна вповні приноровити це, що я говорив про хоробу „файданітіс послініс" (посольська зафайданість). Я віддавна знав вже цего пана. Коли ще в першім соймі займав становище так званого мого симпатика — то був вже тоді **дуже тяжким на умі,** що я нераз розмову з ним кінчив пропозицією, щоби зволив про свої високі думки поговорити з моєю — тоді доперва дволітною донечкою Вандою — замість щоби мав розмовляти зі мною. Колиж тепер став він вже людоїдом, полюючим на товщ п. Чеховича, чи може на його мошонку — то ще більше затверд на умі.

„В природі лучаються такі випадки, що великий Сотворитель забув комусь завісити в голові ліхтарню. — Щож на таке діяти? Чиж можна господареви заглядати до його людської кухні? А може Сотворитель у своїм милосердю над нашою бідною вітчиною хотів з того **дурного людоїда** дати як найбільше яркий приклад, як то „файданітіс послініс" є не лиш нікчемним злом але й ідіотичним? Славна польська пословиця каже, що ліпше з розумним програти як з дурним виграти.

„Дарма! Ліхтарні в голові не завішено і тому може повстати нова пословиця: **„дурний як Возьніцкі".**

На думку п. Пілсудського правительство ганьбить себе дозволяючи, що один з його товаришів мусить стануги перед Державним Трибуналом. Пілсудскі каже, що як би був премієром, **то не позволив би** ані разу **зібратися Трибуналови Державному,** бо **такої рівности** з файданами **він собі не бажає!"**

Як бачимо — то той п. Пілсудскі ставить себе понад всякі обовязуючі закони, бо для нього є головним мірилом — його власна воля, його власне „відзімісен". — „Такєй рувні з файданамі **я собє не жичен"!** Його власне „жичене" має стояти висше всяких обовязуючих законів, висше конституції. „Бо так пан Юзеф хце — і баста!"

**Д-р Кирило Т.**

# ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

## ПРО НЕПРАВНИХ ДЕЛЕҐАТІВ НА КОНВЕНЦІЮ УНС.

Переглядаючи статут УНС, знайшов я деякі неточности, котрі на будуче треба конечно поправити. Це відноситься до вибору делеґатів на конвенцію. Так як тепер практикується, то головний екзекутивний комітет проголошує конвенцію на 90 днів перед її відбуттєм і дає цілий місяць часу на вибір делеґатів, але що делеґати мусять бути вибрані на звичайнім мітінґу, отже відділи мають всего один мітинґ на вибір делеґата. Щасливий цей відділ, котрий переведе вибори леґально і зашле на час повновласти, бо його делеґат і заступник будуть одобрені гол. екзекутивою і один з них буде міг приїхати на конвенцію. Але котрий відділ не сповнить приписів статута і зробить якусь похибку (дуже часто несвідомо), то буде позбавлений голосу на конвенції, бо на поновний вибір делеґата не буде мати часу, бо заки наспіє час звичайного мітінґу, то і реченець промине.

Параґраф 21 каже, що імена вибраних делеґатів і їх заступників мають бути предложені гол. екзекутиві не пізнійше як 60 днів перед розпочаттєм конвенції, а після параґрафу 30 гол. екзекутивний комітет проголошує делеґатів на 30 днів перед конвенцією. Питаннє тепер є, на що має зужитися цілий місяць часу, то є від повідомлення екзекутиви про вибір делеґатів аж до їх проголошення?

Як бачимо, то статут уложений добре, лише треба його практично виконати. Власне тих 30 днів повинно бути на полагодження всяких спорів, протестів і непорозумінь і в тім часі можуть відбутися доповняючі вибори делеґатів по тих відділах, де конечно зайде потреба. Тоді не треба буде за одним почерком пера позбавляти відділу мандату, але дасться йому можність вислати свого представника, вибраного на другім мітінґу. Кождий відділ платить на фонд конвенційний і має з того фонду користати. А як розчарованими і невдоволеними мусять бути члени такого відділу, котрому гол. екзекутива не одобрила делеґата і не дає можности вибрати другого та й ще публично оголошує це в часописі. Це по просту кпини зі своїх членів. Отже щоби тому запобігти, я пропоную статутовій комісії вставити до статута такий параґраф, що коли вибраний делеґат не має відповідних кваліфікацій або був неправно вибраний, він має бути усунений, а на його місце відділ має право вибрати другого делеґата на звичайнім або на спеціяльнім мітінґу і його повновласть має заслатися до гол. рекордового секретаря найпізнійше 40 днів перед розпочаттєм конвенції.

**Василь Гришко,** радний УНС.

—o—

## ПОРАДА В СПРАВІ СИРОТИНЦЯ.

Багато наших членів думають побудувати Сиротинець в той спосіб, що обтинають фонд убогих, фонд конвенційний, або добираються до каси молодечого департаменту.

Нічого з того не вийде, бо ми не можемо ослабити сильного фундаменту, на якім поставлена наша орґанізація.

Але є рада. Це жертвенність. Моє Товариство, „Українська Січ", від. 182 в Кліфтон, Н. Дж., ухвалило, що кождий член мусить зложити на Сиротинець $5. Так повинен зробити кождий відділ, тоді до року зложимо звиш $105,000. Хто не може відразу зложити $5, тому можна розложити на рати. Але кождий член обовязаний таку жертву зложити. Коли будемо думати таким реальним способом, тоді Сиротинець не буде десь за горами й каса Союза нічого не потерпить.

**Лесьо Сисин** з Кліфтон, Н. Дж.

**В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.**

# ГЕТЬМАНСЬКИЙ СУД

(Історична повість).

(25)

Полковник, що відрубав руку посла, приступив до гетьмана і поклав перед ним якусь грамоту, кажучи:

— Прочитайте, пане гетьмане, що той посол дав мені. Аж потому скажіть, чи так робить посол, та судіть нас.

На стіл посипалися грамоти, кидані другими полковниками й иншими старшинами. Кождий кричав:

— І я дістав від нього таке! І мені дав таке!

Гетьман прочитав грамоту і каже:

— Бачу, що то королівське наданнє кількох сіл. Є королівська печать, є королівський підпис, але не сказане, для кого сей привілей, хто той щасливець, королем так щедро обдарований.

— Бо то привілей з вікон цем, — полковник став поясняти. — Смяровскі дав мені його, кажучи, що коли схочу, можу сам вписати в те віконце моє імя й прізвище, та стану паном всіх у привілею вичислених маєтків.

— В тім привілею стоїть, що король дарове тобі села Млиниська, Стіпки, Бутин і Протоки. Млиниська і Стіпки вже маєш від мене, отже на них королівський привілей тобі непотрібний. Бутина і Протоків король тобі не може дати, бо вони не в королівських руках, а в моїх.

— Бо сей привілей не на нині. Він на той час, коли нашим гетьманом стане який вірний слуга Польщі, або коли Польща гетьмана взагалі скасує.

— Смяровскі може сказав тобі, що до того прийде?

— Сказав, що прийде, як я, щоби скористати з ласки короля, поможу Ляхам звалити Хмельницького і на його місце поставити такого, як приміром Забуський, котрий втік від нас і служить Ляхам.

— Бачу, тут на столі більше таких грамот. Чи й инших Смяровскі хотів таким способом купити проти мене?

— Та хотів, — старшини обізвалися хором. — Вибачайте, пане гетьмане, що ми таку дали йому відповідь.

Оба післанці польського короля, що прийшли були з послом Смяровским, стояли ні живі, ні мертві. Потерпали, що по Смяровскім на них прийде черга. Але козаки не займали їх. Хмельницький звернувся до них з запитом:

— Чи й ви мали мені що переказати?

— Ми ні, — відповів один. — Ми тільки привезли королівське письмо, котре панови гетьманови повинен був передати Смяровскі. Він вже не годен зробити сього, отже хіба я передам.

Післанець схилився, підоймив з землі листа замараного кровю Смяровского і поклав на столі перед гетьманом. Гетьман глянув на письмо, але ні сам розпечатав, ні передав його канцлерови. Тільки стукнув булавою об стіл і промовив до королівських післанців:

— За хвилинку побачите мою відповідь, яку прошу вас передати вашому королеви.

Коли гетьман стукнув булавою, зпід шибениці, на котрій все ще висів Вірменин, вистрибнув один закаптурений кат, прискочив до гетьмана і випрямившися, дожидав приказу. Гетьман показав рукою листа і сказав:

— Передаю в твої руки!

Ні королівські післанці, ні козаки не знали, що се значить, що станеться. Але кат знав. Вхопив листа, вернув під шибеницю, листа розпечатав, королівську грамоту розгорнув і прибив її до шибениці.

— Отсе моя відповідь! — гетьман промовив до післанців. — відпускаю вас, але відси виїдете не зараз, бо ви тут може забогато бачили, ще більше чули. Поїдете аж за десять днів.

Хмельницький з полковниками відійшов, старшини розійшлися.

Польські реґіментарі довго не могли рішитися, яке місце булоби найліпше на табор, так, щоби воно і до оборони було пригоже, та щоби на случай потреби мож було скоро звернутися в ту, чи другу сторону. Нарешті в половині червня реґіментарі вибрали Константинів, бо на случай потреби звідтам добре булоби втікати на Збараж. Коло них розтаборився князь Ярема. Друга польська воєнна сила під проводом самого короля що лиш збиралася на межі польських і українських земель Польщі. Хмельницький не гадав ждати, аж всі польські війська зійдуться до купи. Рішився вдарити на тих, що вже були на Україні. Дав приказ, і його сила стала сунутися на захід.

Перед походом гетьман ще нераз навідувався на часок до Суботова, але приїздив без жінки. Вона лишилася в Чигирині шанувати гостий, яких тоді у гетьмана було чимало. Аж в другій половині червня гетьманова приїхала сама і привезла вість, що гетьман вже пішов за військом і не так скоро верне.

Пару днів гетьманова не виходила до саду, бо ще не знала, чи Кравчук простив їй. Мабуть ні, бо й не пробував наблизитися до неї. По кількох днях пішла до саду, але взяла з собою Юрка й Оленку. Показалося, що ся охорона була цілком непотрібна, бо Кравчук, проти свого давнішого звичаю, тепер до саду цілком не заходив. Не заходив, хоч вона, ідучи до саду, все йшла попри вікна його робітні, і він не міг не бачити її. Причину стала так поясняти собі:

— Може він тому не приходить, бо я все в товаристві дітий гетьмана? Мабуть по тій суперечці за ключі не хоче мати свідків балачки зі мною.

Гетьманова вийшла до саду сама: раз, другий і третий. Кравчук не показувався. Сього було їй вже забагато. Се було для неї доказом, що вона йому вже байдужа.

— Він, якийсь будьщо, важивсь би нехтувати таку красуню, ще й паню гетьманову, перед котрою найбільші достойники до землі бють поклони?! Покинув би мене, хоч до мене має право?... Як його так розізлили ті ключі, то хіба золото йому миліше, як я... Як так, то він, захопивши золото, втік би відси й без мене... Хіба так. Бо чогож би, аж не діставши золота, відцурався мене? А може, якийсь час не маючи мене, яку иншу знайшов собі? Може й тоді, коли добирався до скарбу, вже мав яку і не зі мною, а з нею загадав утечи? Бо чогож би виминав мене?

Гетьманову стала морочити заздрість. І мужа хотіла мати. Будь якого, аби тільки мужа. Гетьман пішов, отже їй потрібний був инший. Тепер мусіла за всяку ціну дізнатися, чому Михайло, котрому горяча кров також не позволяла бути без любощів, забув за неї. Коли гора не хотіла прийти до Магомета, то Магомет мусів прийти до гори. Зразу загадала була занести йому до варстату якусь роботу і так зійтися з ним. Але коли подумала, що в злости він готов заголосно балакати до неї і вартові перед дверми варстату вчулиби, залишила сю гадку.

(Далі буде).

# МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОВЕЙ, Н. Дж. Тов. Згода, від. 294, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться в суботу, 11. мая, в годині 7.30 вечер, в гали церковній на Ґренд вул. Також пригадується членам, що на мітінгу з 9. квітня ухвалено, що 294 відділ має взяти участь у вложенню угольного каменя в домі У. Н. Союза. Тому проситься членів бути на мітінгу, а що ухвала зайшла на минувшім мітінгу, що хто не возьме участи в 35-літнім ювилейнім святі організації, сей член заплатить кару 2 дол., з виїмком лише хорих. Котрий член ще не зложив грошей за тікети, то проситься принести на сей мітінг, бо на мітінгу роздасться тікети. — Н. Гузар, пр.; Д. Гуменюк, кас.; Н. Моссора, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Тв. Запорожська Січ, від. 155, подає до відома своїм членам, що з причини виступу в святочнім поході У. Н. С. в день 12. мая, мітінг в сей день не буде, за те мітінг відбудеться в пятницю, 10-го мая, в годині 7-мій вечер, в гали де звичайно. Рівнож пригадується членам, що після ухвали на мітінґу, відбувшімся в квітни, кождий член, без ріжниці чи робить чи не робить, коли не возьме участи в згаданім поході, буде приневолений заплатити кару 2 дол. Проситься всіх членів прибути дня 12. мая в 10-тій годині рано, а пів до одинайцятої прийдуть замовлені бози і разом з другими братства і бандою похід вирушить до Jersey City. — Іван Вверчак, предс.; Василь Дриґинич, кас.; Мих. Чумер, секр.

# КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

### Ч. 86.

### СЕНТ ЛУІС, МО.

Бр. св. Володимира, від. 179 У. Н. Союза, подає такі точки проєктові на 17-ту конвенцію.

1) Взято під розвагу тих родичів, котрі мають дітей і бажалиб їх вписати до молодечого департаменту У. Н. Союза, але не можуть цього зробити ізза цього, що вони не мають нагоди вступити в ряди Батька Союза, через їх старші літа, або якусь слабість. Пропонуємо, щоб їх дітей можна приймати до молодечого департаменту без жадних перепон.

2) Щодо дітогочо маґазину, то думаємо його цілком скасувати, а за те поширити орган „Свободу" до шести сторін. З того дві сторони мусять бути редаґовані в анґлійській мові для нашої дітвори. Ми переконані, що діти не цікавляться книжкою, а більше шукають за часописами. Отож думаємо, що це принесе більшу користь для нашої молодіжи. Покриття на це можна зужити з коштів маґазину.

3) Дітям, котрі належать від першого року життя до 18 літ до Союза, а переходять до старших членів, було би добре, щоби було їм звернено 10 процент їх вкладок. Таким способом молоденьке українське покоління можна буде притримати при нашім Союзі.

4) Щодо Сиротинця, то Сиротинця нам конечно потрібно, бо і в нашім братстві є такі члени, що прийшло на них таке нещастя, що вони мусіли віддати своїх дітей до чужого захисту, де наші діти забувають свою рідну мову, свій обичай, свого рідного батька й матір, та їм так не є там, якби їм було в своїм сиротинці. Але ми інакше Захисту-Сиротинця не зможемо піддержати, як не наложимо на себе якийсь фонд. Ми пропонуємо наложити на кождого члена не менше як пять центів при розметі, то прибуде тоді красна сума на рік. Так, як було дотепер, коли один дає, а другий сміється і як будемо робити так дальше, то ми ніколи свого Захисту-Сиротинця не збудуємо.

5) Протестуємо проти проєкту числа 3-го з Филаделфії, Па., 2) ...Протестуємо проти проєкту числа 35-го з Ню Йорку, Н. Й., котрий накидується на орган „Свободу", на редакторів і на головних урядників за їх добру й щиру працю. Ми пропонуємо, щоби наші шановні делеґати були одної гадки, а щоб потвердити старих урядників до дальшої щирої праці.

6) Щоби конвенція відбувалася що чотири роки в місяцю маю.

7) Календарі мають бути безплатні для членів, яко дарунок від Батька Союза.

Ми желаємо Шановним Делеґатам доброго успіху й щирої праці, щоб наш Батько У. Н. Союз зріс вдвоє до 18-тої конвенції.

За уряд бр. св. Володимира:
**Михайло Дмитришин,** голова;
**Теодор Владика,** секретар;
**Михайло Кульчицький,** касір;
**Іван Онофрей,** делеґат.

### Ч. 87.

### ЕЛИЗАБЕТ, Н. ЙЖ.

Бр. св. Володимира, від. 65 У. Н. Союза, ухвалило такий проєкт на слідуючу 17-ту конвенцію:

1) Братство св. Володимира найстарше братство в Елизабет, Н. Дж., що зорґанізоване при своїй дорогій орґанізації У. Н. Союзі. Воно уважає У. Н. Союз своєю найдорожчою інституцією та найцінніїшою серед усіх других орґанізацій в Америці.

2) Бр. св. Володимира стоїть твердо при своїй орґанізації, У. Н. Союзі, і вважає це для себе за честь.

3) Бр. св. Володимира зі своїми старшими членами міцно стоїть при своїй дорогій орґанізації, У. Н. Союзі. Наші старі члени вироблені на добрих, працьовитих робітників для своєї славної орґанізації, котрі цінять її, як найдорожчий скарб. Вони дбають про розвій та добро її на вільній земли Вашинґтона й горді зі своєї твердині, якою є У. Н. С.

4) Бр. св. Володимира уважає У. Н. Союз своїм Батьком, котрий тулить своїх діточок коло себе й не відкидає ані одної дитини, чи вона хора, чи каліка, чи непослушна свойому Батькови. Він уважає всіх зарівно своїми дітьми й має до них однакову любов і щире серце та бажає всім добра у своїй родині, котра живе біля нього, на його господарці.

5) Бр. св. Володимира має свого Батька Союза за доброго і працьовитого господаря, котрий працює зі своїми найстаршими синами, щоби підтримати молодших дітей, маєток і виховати своїх членів у добрі та моральности на славу й честь нації української. Тими старшими синами є головні Урядники нашого Батька У. Н. Союза.

6) Бр. св. Володимира уважає свою інституцію, У. Н. Союз найсильнійшою й найтвердшою скалою, котрої ніхто не може розбити, жадні ворожі сили, бо вона буде боронитися своєю зброєю — своїми членами.

7) Бр. св. Володимира відчуває, що є такі ворожі сили, котрі намагаються розбити найдорошу орґанізацію У. Н. Союз, але добрі сини свого Батька зможуть оборонити.

8) Бр. св. Володимира має свого „Батька" опікуном сиріт і вдовиць, котрий ними опікується завжди. В кождім випадку, коли яка сирота або вдова просить помочи у свого „Батька", він ніколи не відмовить помочи, а поратує та ще й порадить, щоб дитина була послушна і свого „Батька" трималася аж до смерти.

9) Бр. св. Володимира уважає своїх найстарших робітників як найздібніших і працьовитих людий в У. Н. Союзі й має честь з них і складає їм пошановання та бажає їм успіхів на будуче в праці для добра й розвою нашої славної орґанізації У. Н. С.

10) Бр. св. Володимира бридиться такими членами, котрі не послушні свойому „Батькови", що надбав маєтку для своїх дітей, а діти робляться блудними синами, котрі хочуть розбити маєток, на який тепер зазирають лукавим оком, щоб як найскорше свою частину майна вирвати з рук „Батька" Союза.

11) Бр. св. Володимира в своїх постулятах ставить внесення щодо проєктів до нашого славного українського часопису „Свободи". Щоб наш часопис виходив на 6 сторін друку й виходив у такім напрямі, як тепер виходить. Одна сторона в англійській мові для дітей, щоб подавати з історії України, щоби діти могли набирати національного духа й культури та розвиватись при своїй орґанізації й щоб зуміли боронити свою орґанізацію від нападу ворогів.

12) Бр. св. Володимира ставить проєкт, щоби знести той довг зі старих членів, котрі були обтяжені „лінами".

13) Бр. св. Володимира бажає, щоби був при У. Н. С. Сиротинець. Але його не можна так скоро будувати, як нема стільки гроший, щоб зараз братися до будови. Тепер майже кождий член „босом" і радить, щоби відтягнути конвенцію на 5 літ, а з того вжити гроші на Сиротинець, а другі кричать, щоб конвенції цілком не було, а з того гроші обернути на Сиротинець і т. д. Та послухайте, добрі люде: Не буде конвенції, не будуть платити фонду конвенційного. Таке з того виходить, що всі будують, а разом з тим руйнують. Якби члени У. Н. Союза більше діл робили, а менше слів, то робота пішла би легко.

14) Ставимо проєкт, щодо редакторів, щоби конвенція не вибирала редакторів, бо це некорисно для орґанізації, а ліпше позіставити призначення для Екзекутиви У. Н. С.

15) Даємо увагу для поважних делеґатів і делеґаток, котрі приїдуть на конвенцію, радити над добром своєї найдорожчої інституції розумно й леґально, то з сего вийде користь і слава для У. Н. Союза.

16) На останку бажаємо поважаним делеґатам і делеґаткам доброї волі й здоровля на конвенції, де зійдемось спільно разом й будемо, разом працювати для добра нашого Батька У. Н. С.

Хай живе У. Н. Союз!

Хай живе У. Н. С. уряд і його члени!

Хай живуть делеґати і делеґатки!

Хай живе Самостійна Независима Україна!

За уряд бр. св. Володимира, від. 65:
**Яків Красновський,** предсідатель і делеґат; **В. Левчик,** секретар; **Т. Федош,** касієр.



# ПОРЯДОК ОБХОДУ СОЮЗОВОГО СВЯТА.

**Вложення угольного каменя і 35-літнього Ювилею в Джерзи Сиі, Н. Дж., 12-го мая 1929 р.**

**Місце збору.**

Український Дім при вул. Мерсер ч. 158 Джерзи Сиі, Н. Дж. Від год. 12.30 до год. 1.30 пополудни. Ідучи собвеєм „Годсон Тюб", треба висісти на стації „Ґров Стріт Стейшен". Від цеі стації до місця збору всього чотири блаки.

На місци збору, то є в Українськім Домі в Джерзи Сиі, місцеві Товариства під проводом Комітету будуть витати прибуваючі Товариства, Делеґації і гостей, а провідники отримають інструкції щодо формації походу.

Для вигоди участників обходу на місци збору отворений буде буфет.

Українські дівчата з рамени комітету продавати будуть ювилейні відзнаки по 10 ц. і спеціяльні союзові прапорці по 25 ц. Дохід призначений на покриття коштів, а надвишка на Сиротинець-Захист У. Н. Союза.

Делеґати, котрі схочуть взяти участь і прибудуть в дорозі на конвенцію, будуть могли свої пакунки на місци збору зачекувати. Комітет заопікується річами делеґатів і відвезе їх опісля до конвенційної канцелярії в готели Рівера, в Нюарку.

Коли похід буде уставлятися, цілий блак перед Українським Домом вулиці Мерсер буде замкнений для автомобілевого руху.

**Похід.**

Точно о год. 1.30 пополудни похід рушить з місця збору і перейде вул. Мерсер до Ґров, вул. Ґров попри Сіти Гол до вул. Монтґомери, вул. Монтґомери до вул. Вашинґтон, вул. Вашинґтон до вул. Ґренд під дім У. Н. Союза. Тут похід уставиться в чотирокутник при збудованій плятформі, на якій відбудеться акт вложення угольного каменя. Всіх учасників і провідників Товариств і Делеґацій проситься вдержати порядок формації після заряджень комітету аж до кінця цеі церемонії.

**Вложенне угольного каменя.**

Акт вложення угольного каменя буде складатися з промови мейора міста Джерзи Сиі, привіту участників гол. предсідателем У. Н. Союза, відчитання і підписання грамоти цього акту, довшої промови в українській мові, вложення рекордів, надісланих з всіх відділів з датами їх розвою, підписами урядників і печатками, з вложення ювилейного числа Свободи і дзвінкої монети з року 1928. Акту благословення уділить священик, гол. радний У. Н. Союза, або котрийсь з присутних священиків делеґатів. Хор ім. Лисенка з Джерзи Сиі відспіває гимн У. Н. Союза. Банди відограють гимн американський і цілу програму переплетуть відповідними музичними творами.

**Отворенне нового дому У. Н. Союза.**

Офіціяльне отворенне нового дому наступить по скінченню акту вложення угольного каменя, коли гол. предсідатель У. Н. Союа в короткій промові запросить учасників до звидження нового будинку. Щоби задержати порядок і дати можність всім учасникам оглянути будинок в якнайкоротшім часі, треба буде входити головним входом, через офіси до задних сходів, в долину до друкарні і бічними дверми на вулицю. Хто хотівби з тої нагоди зложити жертву на Сиротинець, то зволить це зробити в той спосіб, що до отриманої при вході ковертки вложить свою жертву, випише своє імя і заліпить. Так зладжену ковертку зволить зложити в офісі гол. фін. секретаря У. Н. Союза на другім поверху будинку.

В офісі гол. рек. секретаря будуть збирані підписи учасників цього свята до памяткової книги. Для приспішення того діла підписи будуть збиратися на осібних листках, які опісля будуть оправлені в книгу. Делеґати будуть могли вписатися пізніше до оправленої книги, яка буде в тій цілі доставлена на конвенцію. Щоби виминути натовпу при вході на концерт, вступні білети будуть продаватися в Домі У. Н. Союза.

**Святочний Концерт.**

Концерт в честь 35-літного Ювилею У. Н. Союза відбудеться в авдиторії публичної школи ч. 16, яка знаходиться зараз в сусідстві дому У. Н. Союза при вул. Вашинґтон і Сусекс. Початок точно в год. 4.30 пополудни. Святочну промову виголосить один з найстарших джерзисітських союзовців, бувший гол. предсідатель У. Н. Союза. На програму концерту складаються сольові і хорові виступи місцевих і околичних музичних сил, членів У. Н. Союза. Вступ: $1.00, 75 ц. і 50 ц. Дохід призначений на **Сиротинець-Захист** У. Н. Союза.

**Спільна вечера.**

По концерті **відбудеться** спільна вечера в готели „Плаза" на горі міста Джерзи Сиі. При вечері будуть короткі анґлійські і українські промови. Участь возьмуть визначні Американці, як ґовернор стейту, конґресмен, мейор і другі. Місця замовили собі многі делеґати і члени, а також визначні Українці. До вечері засяде кілька соток учасників. Зголошуватися можна не пізніше як до 8-го мая с. р. включно. Зголошення треба надсилати враз з оплатою в сумі $3 на руки комітету. Від тих зголошень залежить замовленнє місць при вечері і длятого зголошень без залученої оплати або спізнених не мож буде приняти.

**Вигляди на вдачу обходу.**

Досі зголосили свою участь в поході майже всі околичні відділи У. Н. Союза в числі 58. Многі ґреміяльно з бандами, прапорами і відзнаками. Чорноморська Січ і Січ ім. Богдана Хмельницького з Ню Йорку в одностроях. Американські ветерани світової війни українського походження в значнім числі. Ученики школи Авраменка в національних строях в числі кількох соток. Елизабет приїзджає спеціяльними омнібусами, а Перт Амбой — спеціяльним потягом. Комітет отримав вже замовлень на кількасот місць так на концерті як і на вечері.

Справа стоїть так, що **обхід мусить відбутися** без огляду на погоду, а комітет викінчує приготовання і забирається до виконання порученого завдання. Хто отже хоче ще зголоситися до участи в поході, концерті або спільній вечері, зволить це зробити сейчас на адресу підписаного комітету.

За Комітет Злучених Відділів в Джерзи Сиі, Н. Дж.:
**Іван Каштанюк,** предс.;
**Михайло Косоноцький,** секр.;
**Семен Кусень,** кас.

# СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

— в честь —

**ВПОВ. ДЕЛЕҐАТІВ 17-тої ГОЛ. КОНВЕНЦІЇ І 35-ЛІТНЬОГО ЮВИЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА**

— устроюють —

**Комітет У. Н. Союза і У. Н. Дому при співучасти всіх Братств, Товариств і Сестрицтв**

## У ВТОРОК, ДНЯ 14-ГО МАЯ 1929 РОКУ

**B Y. M. and Y. W. H. ASS'N AUDITORIUM**
**(КОНВЕНЦІЙНА ГАЛЯ)**
**652 HIGH STREET, cor. W. KINNEY STREET, NEWARK, N. J.**

**Початок точно в год. 7.30 вечер.** — **Вступ $2.50 і $1.00.**

Проситься до численної участи в концерті. 106,8,10

## ПОЗІР! СТ. ЛУІС, МО., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

**ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ,**

## В НЕДІЛЮ, 12-ГО МАЯ (ТРАВНЯ), 1929 РОКУ

**НА ГАЛИ У. Н. ДОМУ, 1523 ГІКОРИ УЛ.**

— відбудеться —

# СПІЛЬНИЙ БАЛЬ

**ПОЛУЧЕНИЙ РАЗОМ З ВЕЧЕРОЮ**

**Початок балю в год. 4-ій попол. Вечера в годині 5-ій попол., музика буде продовжувати танці аж до пізної ночи.**

**Вступ від особи 35 центів.**

Стож запрашається Тов. св. Володимира, від. 179, Тов. Успенія Пресв. Діви Марії, Тов. жіноче Любов, від. 373, Тов. Запорожська Січ і всіх Українців місцевих і позамісцевих прибути і повеселитись по великім пості.

**Весь дохід призначений на У. Н. Дім в тій місцевости. — Комітет.**

# В СПРАВІ СПІЛЬНОЇ ВЕЧЕРІ

**яка входить в програму святочного обходу 35-літного ювилею і отворення Нового Дому У. Н. Союза, що відбудеться**

**В НЕДІЛЮ, 12. ТРАВНЯ (МАЯ) 1929, В ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.**

Отсим пригадується, що сейчас по концерті, який відбудеться в авдиторії публичної школи ч. 16 (зараз коло Дому У. Н. Союза), ожидаючі омнібуси перевезуть гостий до готелю Плаза в Джерзи Сиі, на спільну вечеру. До вечері будуть могли засісти **тільки ті участники, що наперед замовили** для себе місця.

Замовлення враз з належитістю в сумі $3.00 належить слати на руки Комітету до гол. канцелярії У. Н. Союза, найпізнійше до дня 8-го с. м. включно. Пізнійші замовлення, або замовлення без залученої оплати, не будуть узгляднені.

ЗА КОМІТЕТ ОБХОДУ:
**Михайло Косоноцький,** секретар.

---

**ДО ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ ЗЛУЧЕНИХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА В ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.**

Отсим повідомляється, що **в четвер, 9-го с. м., в годині 8-мій вечером, в канцелярії У. Н. Союза** відбудеться засіданне членів **ширшого комітету.** З огляду, що це буде **посліднє засіданне** перед обходом і є дуже важні справи до вирішення, проситься інтересованих точно в означенім часі і місци зійтися.

**Михайло Косоноцький,** секретар.

## З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

### ЕЛИЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ.

**Шевченкове Свято.**

Заходом Української Народної Школи, яка міститься при Народнім Домі, відбувся дня 30-го березня с. р. діточий концерт, присвячений 68-мим роковинам смерти Т. Шевченка.

Програма складалася: з промов, співів, музичних точок, деклямацій та двох представлень „Свято в честь Тараса" і „Малий Тарас". Святочну промову виголосив п. В. Кедровський. В своїй короткій промові бесідник вказав на сей тернистий шлях, яким мусів йти поет, поки добився з бідного кріпака на найвищий щабель людської гідности. Закликував всіх йти слідами поета та безвпинною працею над собою здобувати знання і свідомість і тим причинитись до визволення свого народу.

Відтак були виконані продукції діточого хору під управою учителя М. Мостенського, які випали зовсім добре.

Особливо гарно були виконані дві пісні в супроводі діточої орхестри „Стоїть явір" і „Жучок". Видно було, що учитель М. Мостенський, як і учитель музики п. Січка, завдали собі великого труду, щоб вивчити так гарно малих школярів. З представлень вивязались діти прямо чудово, і то так зі зрозумінням гри, як також плавним виголошуванням розмов. Подивляти треба велику терпеливість й працю учителя Мостенського у вивченню дітей таких тяжких роль. Свій артистичний талант особливо виявили отсі діти: Стефанія Нерода, Анна Брода, Анна Кузьо, Анна Богдан, К. Горин, Марія Кемпа, Анна Сташків, А. Нерода, І. Романович, Т. Куцмида, Чечіль і прочі. Рівнож належиться подяка гр. І. Бабякови, що приняв ролю салдата, з котрої знаменито вивязався.

На останку виголосила з повним чуттям пані Зофія Кузьмінська деклямацію „Тополя", захоплюючи своїм правдивим горячим словом всіх слухачів.

Сим разом знова не дописала наша місцева публика своєю участю. Велика байдужність і брак національного почуття видно ще тяжать на наших людях.

**Ю. Гвіздь.**





**Доля свідка.**

**Гість** (який зайшов відвідати вязницю): Що за злочин поповнив отсей вязень?

**Доглядач вязнів:** Він, пане, не поповнив жадного злочину; він тільки бачив, як один чоловік стріляв другого і його придержано як свідка.

**Гість:** А деж той, що поповнив душогубство?

**Доглядач:** О, він вийшов на волю за зложенням кавції.









В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".